

UTJECAJ SUBVENCIJA NA PRODUKTIVNOST POLJOPRIVREDNIH PROIZVOĐAČA U ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA / THE IMPACT OF SUBSIDIES ON THE PRODUCTIVITY OF AGRICULTURAL PRODUCERS IN THE WESTERN BALKANS

Ljubomir Madunić, mag.oec.¹ Mate Budimir, mag. ing. agr.² Dr. sc. Zrinka Tolušić Sić³

¹ ACHT DOO, Cista Provo

² Lovački savez županije splitsko-dalmatinske, Split, Republika Hrvatska

³ Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek, Republika Hrvatska

e-mail: ljubomir.madunic1@gmail.com, budimir.split@gmail.com, zrinka.tolusic@gmail.com

Stručni članak

<https://www.doi.org/10.58952/zr20251403140>

UDK / UDC 631:338.43(497-15)

Sažetak

Subvencije predstavljaju jedan od najvažnijih instrumenata agrarne politike s ciljem jačanja konkurentnosti i održivosti poljoprivredne proizvodnje. Ovaj rad analizira utjecaj državnih potpora na produktivnost poljoprivrednih proizvođača u zemljama Zapadnog Balkana. Kroz uporednu analizu modela subvencioniranja u Bosni i Hercegovini, Srbiji, Hrvatskoj i Sjevernoj Makedoniji, razmatra se njihova efikasnost, raspodjela i utjecaj na male i srednje proizvođače. Rezultati ukazuju na potrebu za reformom sustava potpora radi postizanja dugoročne održivosti i bolje alokacije sredstava

Ključne riječi: subvencije, poljoprivreda, produktivnost, agrarna politika, Zapadni Balkan
JEL klasifikacija: H2, Q1, Q12, Q18, O1

Abstract

Subsidies are one of the key instruments of agricultural policy aimed at strengthening the competitiveness and sustainability of agricultural production. This paper examines the impact of government support on the productivity of agricultural producers in the Western Balkans. Through a comparative analysis of subsidy models in Bosnia and Herzegovina, Serbia, Croatia, and North Macedonia, the study explores their efficiency, distribution, and impact on small and medium-sized producers. The findings highlight the need to reform support systems to achieve long-term sustainability and more effective resource allocation.

Keywords: subsidies, agriculture, productivity, agricultural policy, Western Balkans
JEL classification: H2, Q1, Q12, Q18, O1

UVOD

Proračunska plaćanja sektoru poljoprivrede, imaju značajan udio u javnim izdacima, kako država članica Europske unije, tako i drugih zemalja, te kao takva obuhvaćaju različite kategorije korisnika, ovisno o Zajedničkoj poljoprivrednoj politici Europske unije, kao i nacionalnoj poljoprivrednoj politici. Iznosi raspoloživih sredstava iz europskog poljoprivrednog proračuna su značajni, te čine iznimno veliki udio proračuna Europske unije. Stoga je poljoprivredna politika jedno od najintegriranijih područja politike i gotovo se u potpunosti financira iz proračuna Europske unije. Tendencija je da se isplata subvencija uže poveže s pružanjem socijalnih ili ekoloških naknada, i to prema načelu javni novac za javne usluge. Značajan dio subvencija bazira se na plaćanja na temelju površine poljoprivrednog zemljišta, te s obzirom na isplaćene iznose, javne institucije su među glavnim primateljima poljoprivrednih plaćanja. Reformom Zajedničke poljoprivredne politike Europske unije, primanje plaćanja na temelju površine uvjetovano je ispunjavanjem određenih minimalnih zahtjeva, poput da se određene zaštitne zone do vodenih površina moraju održavati prilikom primjene gnojiva i pesticida, a tlo na velikom dijelu poljoprivrednog zemljišta mora biti prekriveno vegetacijom, čak i tijekom razdoblja mirovanja. Isto tako, zahtjev je i da se vrste usjeva na određenom području moraju češće rotirati kako bi se smanjio udio monokultura. Značajan udio izravnih plaćanja vezan je uz poštivanje ekoloških zahtjeva, te poljoprivredna gospodarstva koja žele osigurati ta sredstva moraju pružati usluge za zaštitu okoliša, klimatske akcije ili bioraznolikost, koje nadilaze opće zahtjeve zaštite okoliša i klime [2]. Tendencija je da se sve veći udio godišnjih izravnih plaćanja slijeva u drugi stup Zajedničke poljoprivredne politike Europske unije, kako bi se u budućnosti moglo koristiti više sredstava za programe koji promiču mjere zaštite klime i okoliša, te jačanje ruralnih područja. Subvencije kao instrument financiranja poljoprivrede opravdane su iz razloga što poljoprivreda ima posebnu ulogu poljoprivrede u smislu osiguravanja kontinuirane opskrbe stanovništva visokokvalitetnom, zdravom i pristupačnom hranom, te se su one stoga sredstva prvenstveno namijenjena ublažavanju većih fluktuacija cijena poljoprivrednih proizvoda, kako bi se stabilizirali prihodi poljoprivrednika. Kroz subvencije se omogućava i održavanje kulturnog krajolika regije, smislenim obrađivanjem raspoloživog fonda zemljišta. Subvencije su i potpora visokim standardima proizvodnje, te kao takve služe kao kompenzacija za vrlo visoke standarde država članica Europske unije u područjima zaštite okoliša, životinja i potrošača, u usporedbi s drugim zemljama diljem svijeta. Propisani visoki standardi poljoprivredne proizvodnje povećavaju i njene troškove, u društvu najosjetljivijem segmentu, proizvodnji hrane i znače da globalne tržišne cijene poljoprivrednih proizvoda, poput mesa ili žitarica, uglavnom nisu dovoljne da bi poljoprivreda bila ekonomski održiva. Subvencije, kao oblik financiranja, se stoga smatraju kompenzacijom za usluge društvu, koje tržište izravno ne nagrađuje, i to, na primjer, očuvanje i održavanje prirodnih, kulturnih i rekreacijskih krajolika poput travnjaka, vinograda, voćnjaka i dr. Subvencije opravdava i činjenica da poljoprivreda također igra vitalnu ulogu u održavanju atraktivnosti i naseljenosti ruralnih područja te u proizvodnji obnovljivih resursa.

2. SUBVENCije POLJOPRIVREDNIM PROIZVOĐAČIMA

Premda se može, s pravom reći, da su poljoprivredni proizvodi prvenstveno privatna dobra, poljoprivredni je sektor među subvencioniranim u industrijaliziranim zemljama, uključujući i zemlje Zapadnog Balkana. Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj ocjenjuje da su subvencije odraz političke volje, gdje državni transferi čine značajan udio bruto dohotka poljoprivrednih gospodarstava, što je odluka protiv tržišnih sila. Ukupne poljoprivredne subvencije, kao izravna plaćanja koja nisu vezana za proizvodnju, značajna su stavka subvencija u poljoprivredi, dok su samo neka izravna plaćanja povezana s pružanjem javnih dobara, kao što su zaštita kulturnog krajolika ili aktivne bioraznolikosti, koje su pozitivne eksternalije koje proizlaze iz neobrađenih susjednih područja.

Značajan udio plaćanja vrši se za obrađeno zemljište i služi isključivo povećanju proizvodnje, kroz politiku plaćanja motiviranu ciljem sigurnosti hrane, premda se teško može reći da su subvencije sveobuhvatno zaštitile nacionalnu opskrbu hranom od vanjskih šokova. Općenito, radi se o tome da je niska je stopa samodostatnosti, posebno uključujući gnojiva, sjemena ili goriva. Generalno, zemlje Zapadnog Balkana vjerojatno ne bi mogla jamčiti samodostatnu opskrbu i, unatoč opsežnim subvencijama, jer su značajno ovisne o otvorenim tržištima, čak i u vrijeme krize. Poput izravnih plaćanja, subvencije za mliječnu i stočarsku industriju prvenstveno su motivirane industrijskom politikom, te dovode do upitno niskih cijena hrane životinjskog podrijetla, u usporedbi s alternativama, poput veganske hrane. Slijedom toga, ove industrije uzrokuju negativne eksternalije, uključujući emisije dušika i stakleničkih plinova, koji nisu u potpunosti uračunati u cijenu, tako da je utjecaj mnogih domaćih poljoprivrednih proizvoda na okoliš vjerojatno viši od utjecaja uvoza. Daljnje subvencije usmjerene su na promicanje kvalitete poljoprivrednih proizvoda i njihove prodaje, na primjer putem marketinških komunikacija ili u poljoprivredne savjetodavne usluge, koje uključuju informativne događaje, podršku projektima i individualne konzultacije o temama poslovnog upravljanja. Međutim, takve mjere izravno koriste samo nekolicini, a financiraju ih svi porezni obveznici, te su kao takve, privatne koristi koje financira javnost. Svako je korištenje poreznih prihoda problematično, posebno iz razloga što nejednak tretman među industrijama može dovesti do narušavanja konkurencije, neučinkovite raspodjele resursa i umjetnog suzbijanja strukturnih prilagodbi, pa tako i kod subvencija namijenjenih poljoprivredi, posebno u slučajevima skrivenih subvencija. Nerijetko su to smanjenja poreza na teška vozila za poljoprivredna i šumarska vozila, kao i za prijevoz mlijeka u rasutom stanju i domaćih životinja, smanjene stope poreza na dodanu vrijednost izravno na poljoprivredne usluge povezane s obradom tla, poput sjetve ili oranja, a neizravno na prehrambene proizvode. Premda se te usluge mogu smatrati dijelom osnovnih potreba, ne koriste ih svi segmenti stanovništva.

2.1. POLJOPRIVREDNE POTPORE U BOSNI I HERCEGOVINI

Bosna i Hercegovina, kao policentrična država, ustavnim ustrojem je nadležnosti iz oblasti poljoprivrede delegirala na niže nivoe vlasti, a time i poticaje, koje uvrštava u proračunske pozicije entitetskih resornih ministarstava [1]. Nadalje, Brčko distrikt Bosne i Hercegovine i svih deset kantona Federacije Bosne i Hercegovine, donose svoje proračune, u kojima imaju pozicije namijenjene poljoprivrednim potporama. Proračun Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva za 2025. godinu iznosio je 183 milijuna konvertibilnih maraka [5], što predstavlja rast od gotovo pet posto. Navedeni rast proračunske pozicije teško je okarakterizirati kao razvojni izazov, nego je prije posljedica rasta cijena i nepovoljnih klimatskih uvjeta. Ništa manji proračun nije niti u Republici Srpskoj, koji je gotovo 180 milijuna konvertibilnih maraka, s tim da su obveze dosegle 150 milijuna konvertibilnih maraka [5], te stvaraju značajan rizik svojim neisplatom ugovorenih obveza prema poljoprivrednim proizvođačima, dok se dugovanja Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva odnose samo na kapitalne investicije. Osim plaćanja potpora, izazovi za poljoprivredu proizvodnju su isti u oba entiteta i odnose se na osuvremenjavanje načina proizvodnje, birokratske procedure ali i utjecaj klimatskih promjena. Za razliku od poljoprivrednih proizvođača u Republici Srpskoj, poljoprivredni proizvođači iz Federacije Bosne i Hercegovine imaju dodatno na raspolaganju kantonalna resorna ministarstva, koja osiguravaju proračunska sredstva za razvoj poljoprivredne proizvodnje. Svakako, rizik neplaćanja ugovorenih potpora poljoprivrednim proizvođačima u Republici Srpskoj može za posljedicu izazvati dodatni deficit outputa poljoprivredne proizvodnje, uslijed sloma malih proizvođača, koji nisu imuni na financijske rizike. Stalne izmjene regulatornih zahtjeva, s jedne strane, uz izostanak plaćanja ugovorenih proračunskih obveza s druge strane, rizici su koji dovode do smanjenja obima poljoprivredne proizvodnje i posljedica su paradoksa uvoza hrane uz neiskorištene domaće poljoprivredne potencijale.

Blagovremena isplata poljoprivrednih potpora, na svim proračunskim nivoima, presudna je za stabilnost i budućnost poljoprivrednog sektora, što će osigurati strateški cilj smanjenja ovisnosti o uvozu hrane i rasta udjela opskrbe domaćim poljoprivrednim proizvodima.

2.2. POLJOPRIVREDNE POTPORE U REPUBLICI SRBIJI

U Republici Srbiji su mjere i instrumenti agrarne politike definirani Zakonom o poljoprivredi i ruralnom razvoju, na temelju kojeg se usvajaju Strategija poljoprivrede i ruralnog razvoja, Nacionalni program za poljoprivredu, Nacionalni program ruralnog razvoja i Godišnje uredbe o raspodjeli poticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju. Tendencija je da se navedenim pravnim okvirom osiguraju smjernice budućeg razvitka poljoprivredne i prehrambene industrije, utemeljene na principima održivog razvoja, osigura potpora razvoju poljoprivrednog sektora, kao i definira smjer budućih reformi agrara. Pri tome, osnovni je izvor financiranja poljoprivredne politike proračun [8], kojim se sredstva usmjeravaju kroz direktna plaćanja i na mjere uređenja tržišta, s tim da novi Nacionalni program za poljoprivredu predviđa i potpore organskoj proizvodnji i harmonizaciji sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom Europske unije, za period od 2021 do 2027. U svrhu financiranja poljoprivrede ustanovljen je, 1995. godine, Agrarni proračun, kao sastavnica proračuna od 1996. godine. Agrarni se proračun donosi na prijedlog resornog ministarstva i sastavni je dio Zakona o proračunu, koji usvaja Vlada Republike Srbije., s ciljem potpora rastu proizvodnje i proizvodnosti, izvoza, uvođenja novih tehnologija, osiguranja kvalitete i rasta kompetitivnosti poljoprivrede, kao i održivog razvoja te zaustavljanja depopulacije. Agrarni proračun bilježi oscilacije u svom udjelu u odnosu na državni proračun, premda ima trend rasta, tako da je u 2023. godini iznos izdvajanja za agrarni proračun dosegao 79.704.221.000 RSD [3]. Kroz poticaje se teži osigurati stabilnost u snabdijevanju domaćeg tržišta osnovnim životnim namirnicama, povećanje prodaje i izvoza, te otvaranje novih radnih mjesta [6]. Potporama se teži najprije rješavati strukturne probleme agrara, koji se sučeljava s lošom starosnom i obrazovnom strukturom poljoprivrednog stanovništva, usitnjenim zemljištem, neadekvatnim i niskim prerađivačkim kapacitetima, tehnološkom neopremljenošću, kako bi se osigurao viši životni standard ruralnog stanovništva i održivosti poljoprivrednih domaćinstava [4]. U svrhu ostvarenja zacrtanih ciljeva, očekivano bi bilo da se financiranje poljoprivrede usmjeri ka razvijanju inovacija, modernizaciji i digitalizaciji, što je teško ostvarivo, jer se radi o poljoprivredi koja se nalazi na veoma niskom nivou po korištenju mineralnog gnojiva, zaštitnih sredstava, navodnjavanju zemljišta i dr., s naznakama razvoja organske poljoprivredne proizvodnje [10], gdje se direktni poticaji usmjeravaju na ugrožene grane poljoprivredne proizvodnje.

2.3. POLJOPRIVREDNE POTPORE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Europska unija usvojila je novu Zajedničku poljoprivrednu politiku Europske unije, koja se provodi od 2023. godine, kako bi se omogućila veća prilagodljivost svih država članica u sferi kreiranja vlastitih strateških planova. Sve zemlje, pa tako i Republika Hrvatska, novom Zajedničkom poljoprivrednom politikom Europske unije osiguravaju značajan prostor implementiranju potreba nacionalne poljoprivrede, sa zadaćom nadzora i kontrole postignutih rezultata i učinkovitosti odobrenih potpora. Navedenim se predviđa da će uvođenje novog modela Zajedničke poljoprivrednoj politici Europske unije rezultirati većom odgovornosti, te racionalnijoj i efikasnijoj upotrebi raspoloživih sredstava. Evidentne su nove smjernice, posebno kroz korelaciju potpora i europskih strateških ciljeva, i to Europskog zelenog plana, strategije "od polja do stola" i strategije bioraznolikosti. Težnja je takvih politika transformirati prehrambene sustave, radi osiguranja reduciranja štetnih emisija, te razvijanja otpornosti ruralnih zajednica. Kroz novu politiku potpora teži se osigurati da one postanu i instrument održivog razvoja, odnosno za utrku s klimatskim promjenama i očuvanje prirodnih resursa. Republika Hrvatska je u svrhu strukturnog razvoja poljoprivrede usvojila Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske, kao strateški dokument, koji uključuje ciljeve, mjere i financijski okvir razvoja ruralnih područja.

Program vrijedan preko dvije milijarde eura je odobrila Europska komisija, s posljednje odobrenom izmjenom iz veljače 2025. godine. Podloga mu je višegodišnji financijski okvir Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, kao i sredstva Europskog plana oporavka, s ukupnom alokacijom većom od tri milijarde eura. Za ostvarenje potpora, registrirani subjekti u Upisniku poljoprivrednih gospodarstava, prijave podnose Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, koja je zadužena za njihovo ocjenjivanje, odobravanje i isplate. Učinci potpora su bili raznovrsni, pozitivni i negativni. Potpore su osigurale veću iskoristivost sredstava, rast kompetitivnosti, osuvremenjivanje i produktivnost, te potakle održivo gospodarenje i očuvanje okoliša. Radi se o značajnom broju ugovorenih isplata, samo za male poljoprivredne proizvođače preko tisuću ugovora, kojima je omogućeno investiranje u opremu, mehanizaciju i proširenje proizvodnje, ali i generacijska obnova na selu. Kao negativni učinci mogu se navesti složene natječajne regulative, birokratska opterećenja, sporost u realizaciji isplata i postupcima rješavanja zahtjeva, što onemogućava odgovarajuće planiranje nabava opreme i investiranje u gospodarske objekte. Proteklo razdoblje je bilo namijenjeno osuvremenjivanju poljoprivredne proizvodnje, jačanju kompetitivnosti i revitalizaciji ruralnih prostora, s raspoloživih 3,285 milijardi eura za unaprjeđenje poslovanja. Najznačajniji dio investicija odnosio se na fizičke investicije, s udjelom od 40 % ukupno raspoloživih sredstava, dok se u svrhu osiguranja zaštite okoliša i klimatskih promjena utrošilo svega 20 % sredstava, na javnu infrastrukturu, oko 15 %, dok je udio potpora mladim poljoprivrednim poduzetnicima bio manji od 10 %. U usvojenom novom programskom razdoblju, od 2023. do 2027. godine, digitaliziranjem su pojednostavljene administrativne procedure, osiguran fleksibilniji pristup državama članicama u definiranju kriterija raspodjele sredstava, te ženama i mladim osobama osigurani prioriteti u sustavu potpora. Teži se potporama koje su rezultatski orijentirane i daju izravan doprinos ciljevima Europskog zelenog plana, čime se teži prilagoditi proizvodnju načelima održivog razvoja, gdje izravna plaćanja imaju veći udio u odnosu na prethodni period.

2.4. POLJOPRIVREDNE POTPORE U REPUBLICI SJEVERNOJ MAKEDONIJI

Vlada republike Sjeverne Makedonije u svom proračunu, na poziciji programa financijske potpore ruralnom razvoju, osigurava sredstva za financiranje različitih mjera iz oblasti poljoprivrednog sektora, te je za 2025. godinu odobrila iznos od 840.000.000 denara [9]. Sredstva su prvenstveno namijenjena mjerama kao što su osposobljavanje i informiranje poljoprivrednih proizvođača, pomoć mladim poljoprivrednicima za pokretanje poljoprivredne djelatnosti, poticanje poljoprivredne proizvodnje, potpora aktivnoj članici poljoprivrednog kućanstva, te za ulaganja u svrhu modernizacije poljoprivrednih gospodarstava. Iznos odobrenih sredstava govori o razumijevanju značaja poljoprivrede u gospodarstvu Sjeverne Makedonije, te potrebi za poboljšanjem učinka sektora poljoprivrede i oslobađanja njegovog punog potencijala [7]. Niska produktivnost i brojnost radne snage poljoprivrednih gospodarstava teret je koji je potrebno rješavati preusmjeravanjem javnih potpora s tržišnih i izravnih plaćanja prema širim mjerama ruralnog razvoja, uz modernizaciju poljoprivrednih gospodarstava i davanje prioriteta proizvodnji visoke vrijednosti, kako bi se dovelo do poboljšanja učinkovitosti poljoprivrednih gospodarstava i produktivnosti sektora [41]. Potpore poljoprivrednicima imaju zanemariv učinak na smanjenje siromaštva u zemlji, te je potrebno poboljšati učinkovitost i podržati strukturnu transformaciju, kako bi se olakšala jača tržišna orijentacija proizvodnih odluka i raspodjela proizvodnih faktora.

ZAKLJUČAK

Razmatranjem navedenih nacionalnih politika potpora poljoprivrednoj proizvodnji potvrđeno je da su brojni izazovi pred poljoprivrednim sektorom, ali i značajan potencijal za njegov rast i razvoj. Nije dostatno raditi samo na povećanju proračuna namijenjenih poljoprivrednoj proizvodnji, nego rješavati brojne probleme, od osiguravanja uravnoteženog razvoja sektora poljoprivrede do osiguranja transparentnog provođenja potpora, lišenog nepotrebnih birokratskih procedura. Uzgoj i proizvodnja hrane ključni su ciljevi svakog nacionalnog gospodarstva, pa prema tome treba osigurati i sve preduvjete za blagovremene i potpune isplate poticaja, koji će osigurati osuvremenjavanje poljoprivrednih gospodarstava i uvođenja najboljih proizvodnih praksi, prilagođenih klimatskim promjenama, s ciljem rasta domaće proizvodnje. Mjerama treba osigurati modernizaciju poljoprivrednih gospodarstava i otkloniti ograničen pristup financijama, tehnologiji i tržištima, kako bi se cijeli sektor transformirao u smjeru stvaranja poticajnog okruženja u poljoprivredi, posebno u smislu privlačenja mlade radne snage. Kako bi potpore poljoprivrednicima imale odgovarajući učinak, te osigurale smanjenje siromaštva, važno ih je usmjeravati u smjeru rasta učinkovitosti i adekvatnih strukturnih transformacija, s ciljem jačanja tržišnih orijentacija proizvodnih odluka i preraspodjela proizvodnih faktora.

LITERATURA

- [1] Bilić, S., Jurakić, M., Kozarev, A. (2025) Impact of the introduction of financial management and control in the public sector of The Federation of Bosnia and Herzegovina, Zbornik radova 11 Međunarodne konferencije CCEDEP. Donja Gorica. Crna Gora. 411-426.
- [2] Bilić, S., Opačak, I., Vujčić, T. (2025) Korporativno izvještavanje kao putokaz održivosti, Banja Luka: Bina d.o.o
- [3] Dimitrijević, M. (2024). Trendovi u finansiranju poljoprivrede Republike Srbije. Bankarstvo. 52 (4), 70-103.
- [4] Dimitrijević, M., Čakajac, B., Milojević, I. (2023). Competitiveness of the agri-food sector of the Republic of Serbia. Journal of Agricultural Sciences (Belgrade), 68 (3), 347-361.
- [5] Izazovi i prilike za poljoprivredu u BiH: Analiza proračuna i poticaja za 2025. godinu. Dostupno na: <https://farmonaut.com/europe/poljoprivreda-u-bih-2025-izazovi-i-prilike-za-rast> (02.11.2025.).
- [6] Kuzman, B., Đurić, K., Mitrović, L., Prodanović, R. (2017). Agricultural budget and agriculture development in Republic of Serbia. Economics of Agriculture, 64 (2), 515–531.
- [7] Програма за РУРАЛЕН РАЗВОЈ за 2025: Финансиска поддршка за земјоделски ЗАДРУГИ. Dostupno na: <https://agrotim.mk/programa-za-ruralen-razvoj-za-2025-finasiska-poddrshka-za-zemjodelski-zadrugi/> (08.11.2025.).
- [8] Radović, G. (2015). Finansiranje poljoprivrede u Republici Srbiji: iskustva i mogućnosti. Ekonomija: teorija i praksa, 8(4), 13-27
- [9] Рурален развој. Dostupno na: <https://www.ipardpa.gov.mk/mk/Home/RuralenRazvoj/10> (08.11.2025.).
- [10] Strategija poljoprivrede i ruralnog razvoja Republike Srbije za period 2014-2024. godine („Službeni glasnik Republike Srbije”, broj: 85/2014).